

E kris (2009:724) pol natzionalne minoriteturja aj pol minorititurenge šiba

ži kaj SFS 2018:1367

SFSO numero: 2009:724

Ministero/autoritatja: Kulturake ministero

Dño avri: 2009-06-11

Pharuvdo: ži kaj SFS 2018:1367

Registro ne savo pharuvdjapes: SFSR (Governoko sekretariato)

E sursa: Sa o texto (Governoko sekretariato)

Generalno normurja

1 § Kadja kris kidel kathe normurja pol natzionalne minoriteturja, natzionalne minorititurenge šiba, garutnegotan aj o ćiacimos te uzilpes e minorititurenge šiba kol administriake autoriteturja aj tribunali aj vi normurja pa le phurrenge grižimos. E kris kidel kathe vi normurja pa sar de rodelpes palal pa sar implementilpes e kris. E kris (2018:1367)

2 § Natzionalne minoriteturja si le židovurja, le rom, le samurja, švedoske finlandezurja aj le tornedalurja exako sar ande promisiunja savi o švedo leas pala e Europjake drickoske konventzia pa e protekcija pol natzionalne minoriteturja (SÖ 2000:2) aj Europjake statuteske ram po regionurja vaj minorititurenge šiba (SÖ 2000:3).

Ande kris pol šiba (2009:600) si xramosardo ke kadala si le natzionalne minorititurenge šiba finladisko, jiddisko, meänkieliska, romani chib aj samiska.

3 § Komunurja aj landstingo musaj te den informatzia le natzionalne minorititurenge pa lenge ćiacimatar aj pa savo fealo responsabiliteto si generalno kaj sikavelpes ne kadja kris aj pe kokolaver rama ke save kadja kris kerer referirja. Kado respektilpes vi katar le statoske administriake autoriteturja savenge aktiviteturja insemnol but andol natzionalne minoriteturja vaj minorititurenge šiba. E kris (2018:1367)

Ande kris pol šiba (2009:600) sikavelpes ke generalno si jekh specialo responsabiliteto te delpes protekcija aj te vazden le natzionalne minorititurenge šiba.

Generalno musaj vi pa kaver riga te vazden le natzionalne minorititurenge posibiliteto te inkeren aj te barion peski kultura ando Švedo. Te barion le chavorrenge kulturake identiteto aj te uzin penge minorititurenge šib musaj te vazdelpes specialno.

5 § Administriake autoriteturja musaj te den le natzionalne minorititurenge o posibiliteto te aven thodine ne sama nol kodola pushimatar save si lenge paše aj sar maj dur sar d-aštilpes te keren sfato kethanes le minorititurentza ne kisave pushimatar.

Te kerelpes sfato kethanes pala sar sikavelpes ando pervo rindo musaj te kerelpes maškaral la administriake autoritajta te inkerelpes jekh strukturato dialogo le natzionalne minorititurentza ando golo te shaj te lel pes sama pa lengi pozicija aj lengo trebuimos kana e autoritajta lel peske decizij. E kris (2018:1367)

5 a § Administriake autoriteturja musaj specialno te vazden le chavorrenge aj ternenge posibiliteturja te aven thodine ne sama aj te kerelpes sfato lentza ne kodola pushimatar so si lenge pašal aj te lašaren le formurja ande kadja pala lenge situatzia. Lag (2018:1367)

5 b § Komunurja aj landstingo musaj te thon golo aj pasurja ne lengi buci ande politika pol minoriteturja.

Informatzia pa savo si o golo aj le pasurja save thodinepes pala sar sikavelpes ando angluno rindo musaj te mukenpes avri kana mangelpes katar e autoritajta savi sila responsabiliteto te rodelpes palal sar sikavelpes ando 20 §. E kris (2018:1367).

Garutnegotan

6 § Ando garutnegotan ando finladisko šib si kadala komunurja Botkyrka, Eskilstuna, Gällivare, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Kiruna, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar och Övertorneå.

Ando garutnegotan ando meänkieliska šib si kadala komunurja Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå.

Ando garutnegotan ando samisko šib si kadala komunurja Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Umeå, Vilhelmina, Åre, Älvdalen och Östersund.

7 § Aver komunurja save aba naj nakade ando 6 § shaj pala so roden te aven andre te keren partja ne jekh garutnegotan ando finladisko, meänkieliska vaj samisko šiba. E decizija kaj jekh komuna te shaj te kerel partha ne jekh garutnegotan lelpes katar o Governo.

Jekh komuna savi kerel aba partja katar jekh garutnegotan pala so lel o Governo decizija shaj te rodel ko Governo te anklel avri katar jekh garutnegotan. O Governo shaj te lel decizija te mukel avri jekh komuna numa te si ke shaj te dikhelpes vušoro le razlogurja.

O Governo si kodo kaj biŝavel le lila kaj sikaven o phanglimos andre aj kana anklelpes avri katar jekh garutnegotan. E kris (2018:1367).

O ĉiaĉimos te uzilpes e finladisko, meänkieliska aj samisko kol autoriteturja

8 § . Jekh manuŝ siles ĉiaĉimos te uzil finladisko, meänkieliska respektivo samisko kana kerel kontakto verbalo vaj xramosardo le administriake autoriteturja savengi geografiska aktiviteturjake arja pa-ntrego vaj numa jekh rig si sa pa kodo than kah si vi le minorititurenge ŝibake garutnegotan. Kado shaj te kerelpes nol kodola situatzij kana jekh manuŝ si vo korkoro partja vaj aŝel ne avresko than sar partja, te si k-e situatzja sila phanglimos ko garutnegotan.

Te si ke jekh manuŝ uzil finladisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kisavi situatzija, e autoritatja sila responsabiliteto te del anglal verbalo sa pe kodja ŝib. O manuŝ kaj najle juridisko representanto sile opral pe kado ĉiaĉimos te si ke mangel te del leske jekh lil kaj si tolmacime e decizija aj kodola razlogurja pe save leapes e decizija ne kodja situatzia po finladisko, meänkieliska respektivo samisko.

E autoritatja musaj vi ne kaver situatzi te zumavel te arakhek laŝio kontakto le manuŝentza po kadala ŝiba.

9 § Avreal katar jekh garutnegotan sile le manuŝes ĉiaĉimos te uzil finladisko, meänkieliska respektivo samisko kana lel kontakto verbalo vaj xramosardo le administriake autoriteturjake ne kodola situatzij kaj jekh manuŝ si vo korkoro partja vaj aŝel ne avresko than sar partja, te si ke e situatzija shaj te lelpes katar jekh buĉiaro savo del дума minorititurenge ŝiba.

10 § Jekh manuŝ sile kanagodi ĉiaĉimos te uzil finladisko, meänkieliska aj samisko kana lel kontakto po xramosardo lil le Governatoske ombudsmano aj Diskriminjake ombudsmano. Sa kodo si posibilo vi kana kerelpes individualo kontakto xramosardo ko Justitziake sekretaro, Siguracijake agencija (Försäkringskassan), Preseptorenge agencija (Skatteverket) aj Buĉiake agencija (Arbetsförmedlingen) ne kodola situatzij kana o manuŝ si vo korkoro partja vaj aŝel ne avresko than sar partja. E kris (2018:1367)

11 § Administriake autoriteturja musaj te keren buĉi te shaj te avel akceso kol buĉiarne save džanen finladisko, meänkieliska respektivo samisko pe kodola thana kaj e si trebujmos pe kado no kontakto maŝkar le manuŝ aj e autoritatja.

12 § Administriake autoriteturja silenge slobodo te phenen specialno vramja aj thana kana aj kaj d-aŝtin te len andre gosturja manuŝ save den дума finladisko, meänkieliska respektivo samisko, aj vi te avelen specialno vramja kana d-aŝtilpe te mares telefono.

O ĉiaĉimos te uzilpes e finladisko, meänkieliska aj samisko kol tribunali

13 § Te si ke jekh manuŝ si vo korkoro partja vaj aŝel ne avresko than sar partja ne jekh kazo vaj situatzja ke administrativo tribunali, sudo (tingsrätt), phuvjesko aj okolinasko tribunali vaj jezorenke tribunali kaj arakhelpe aj silen zor pa-ntrego vaj jekh paŝ sa ne kodo than kaj si le

komunurja Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå silen čiačimos te uzin finladisko vaj meänkieliska ne kodja vramja kana o kazo vaj e situatzja rodelpes, te si ke o kazo vaj e situatzja silen jekh phanglimos kol kadala komunurja. Sa kodo si po samisko ke jekh kisavo tribunalĩ kaj arakhelpe aj silen zor pa-ntrego vaj jekh paš sa ne kodo than kaj si le komunurja Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk eller Kiruna, te si ke o kazo vaj e situatzja silen jekh phanglimos kol kadala komunurja.

O čiačimos te uzis finladisko, meänkieliska respektivo samisko tholpes vi kana kodola tribunalĩ kaj jekh krisaske decizija si te lelpes vaj decizija ne jekh kazo vaj situatzja save sikavenpen ando pervo rĩndo kana kerelpes žalba pe anglutni krisaske decizija. E kris (2010:943).

14 § O čiačimos te uzis finladisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kazo vaj situatzja kol tribunalĩ sar sikavelpes no 13 § kerel vi ke delpes čiačimos te mukelpes andre beviso dokumenturja aj xramosarde lila pe kadala šiba, čiačimos te delpes parpale kodola dokumenturja save si po kazo vaj pe situatzja verbalo tolmacime ke kadja šib aj o čiačimos kana tirgulpes verbalo no tribunalĩ te des дума kadja šib. O tribunalĩ musaj te tolmacil pe švediska sa kadala dokumenturja aj xramosardo beviso, te na si ke dikhelopes klaro ke čĩ si trebuimos pa kodo.

Vi ande kaver musaj o tribunalĩ te zumavel te uzil le minorititurenge šiba kana keren kontakto le manuštza save si parja vaj kodolentza save si ne avresko than sar partja.

Ne sa le kazurja aj situatzja save pheren talal o čiačimos te uzis finladisko, meänkieliska vaj samisko kol tribunalĩ sar sikavelpes no 13 § kodo so si partja vaj kodo so inkerel avresko than sar partja savo najle juridisko representanto sile čiačimos te si ke rodel te delpes leke e krisaske decizja aj decizijake razlogurja vaj e decizja aj e decizijake motiveringo xramosardo tolmacilme pe kadala šiba.

15 § Kodo savo kamel te uzil finladisko, meänkieliska vaj samisko ne vramja kana jekh kazo vaj jekh situatza rodelpes ando tribunalĩ sar sikavelpes ando 13 § musaj te mangel kado katar o agor kana lelpes andre o kazo vaj e situatzja vaj kana si e pervo data kana e partja si te del anglal ando kazo vaj e situatzja.

Jekh manglimos te les jekh tolmacime lil sar sikavelpes ando 14 § trinto rĩndo musaj te sikavelpes na maj kasno sar jekh kurko de kana phendjapes e krisaske decizja vaj e decizja, te si ke jekh kisavo manglimos čĩ kerdjapes maj anglal ande vramja kana rodjapes o kazo vaj e situatzja.

Te si ke jekh manglimos te uzilpes minorititurenge šiba vaj te lel pes jekh tolmacime lil avel andre maj kasno de sar sikavelpe no pervo aj dujto rĩndurja atunčĩ kado shaj te na nakelpes. Jekh kisavo manglimos shaj te na nakelpes vi kana si vušoro te dikhelopes klaro ke naj čĩ jekh razlogo ne kado.

16 § Te si ke kodo so si partja vaj kodo so inkerel avresko than sar partja sile ćiaćimos te uzil finladisko, meänkieliska vaj samisko ne jekh kris ando tribunali, musaj te lelpes tolmacjo sar sikavelpes andol normurja no 5:to kapitolo 6-8 §§ aj 33:to kapitolo 9 § ando krisake kodo aj 50-52 §§ ne kris po administrativo proceso (1971:291).

Finladisko, meänkieliska aj samisko ande angluni škola, uni aver pedagogisko aktivitetu aj phurrengu grižimos

17 § O ćiaćimos kaj univar te delpes angluni škola aj uni aver pedagogisko aktivitetu po finladisko, meänkieliska vaj samisko porunćilpes sar te kerelpes and 8:to kapitolo 12 a § aj 25:to kapitolo 5 a § ande školaki kris (2010:800). E kris (2018:1367).

18 § Jekh komuna savi kerel partja katar jekh garutnegotna musaj te del kodolenge save mangu kodo posibilitetu te len antrego vaj jekh laši kotor ando servisu aj žutimos so delpes ando programo savo si nol phurrengu grižimos katar bućjarne save den дума finladisko, meänkieliska respektivo samisko. E kris (2018:1367)

18 a § Jekh komuna savi ći kerel partja katar ći jekh garutnegotna musaj te del kodolenge save mangu kodo posibilitetu te len antrego vaj jekh laši kotor ando servisu aj žutimos so delpes ando programo savo si nol phurrengu grižimos katar bućjarne save den дума finladisko, jiddisko, meänkieliska, romani šib vaj samisko, te si k-e komuna silen akceso ke kisave bućjarne save žanen kadala šiba. Se kado inkerelpes vi katar jekh komuna savi kerel partja katar jekh garutnegotna ne jekh specifika šib ne sa le kukolaver šiba. E kris (2018:1367).

18 b § E komuna musaj ando programo so silen pa kisavo grižimos save delpes pala sar sikavelpes ando 18 aj 18 a §§ musaj te roden te žanen savo trebujmos silen le phurren t-aštin te inkeren pengi kulturake identitetu. E kris (2018:1367).

18 c § E komuna musaj te del informatzia kodoleske savo rodel žutimos ando programo pol phurrengu grižimos pa kodolo posibiliteturja ke kisavo servisu aj žutimos so sikavelpes ando 18 aj 18 a §§. E kris (2018:1367).

Kana naj musaj

19 § Te si ke si specialne razlogurja d-aštin o Governo te del avri direktivurja ke jekh autoritatja so arakhelpes talal o Governo najlunge musaj te keren sar sikavelpes ando 8 §.

Pala so o Governo lea mandato katar lanstingeto aj komunurja sa kado inkerelpes vi kol kumunake autoriteturja.

Sar rodelpes palal aj mai but

20 § Sar implementin kadja kris le administriative autoriteturja musaj te rodelpes palal. O Governo del avri direktivurja save sikaven savo vaj save autoriteturja silen responsabilitetu te

roden palal pe kado. Kado responsabiliteto te rodes palal či insemnol ke si te pharuvelpes kodo responsabiliteto po kontrolo so silen le kaver autoriteturja.

21 § Jekh autoritatja savi sila responsabiliteto te rodel palal maj but trebul te del sfato, informatzia aj kisave aktiviteturja save mezon te žutil le kavren administriake autoriteturja te implementin le krisa.